

Duplantis in de polder

In Friesland noemen ze het fierljeppen, maar de beste polsstokverspringers van het moment komen van het Utrechtse platteland. Dat is goed voor de sport en traditie. „Veel mensen vinden dat dit een groter podium verdient.”



▲ De beste Hollandse en Friese springers streden om de nationale titels in de categorieën senioren, junioren, jongens en dames. FOTO'S ANP

Jurriaan Nolles

Polsbroekerdam

Gehuld in een oranje T-shirt staat Jaco de Groot op de schans. Voor de grip heeft hij rondom zijn linkerenkel een binnenband van een fiets geknoopt. De zon schijnt fel, deze zaterdagmiddag in het Utrechtse buurtschap Polsbroekerdam, waar het NK polsstokverspringen wordt gehouden. Het is de belangrijkste wedstrijd van het jaar.

De Groot spuugt in zijn handen, wrijft ze over elkaar. Het publiek houdt de adem in. Op ongeveer 30 meter, aan het uiteinde van de 'schans' – feitelijk een lange houten steiger – bevindt zich zijn doel: een 13-meter lange polsstok van carbon in de waterbak. Die flexibele paal moet hij eerst gaan bespringen, daarna vastgrijpen, om 'm te beklimmen en als de stok eenmaal over het dode punt is, moet hij zich met een laatste zwieper afzetten om zo ver mogelijk in het zand terecht te komen, aan de overkant van het water.

Recordhouder

Niemand kan dat zo goed als biooer Jaco de Groot uit Kamerik, een dorp op een kwartiertje rijden. Hij is de enige die ooit verder dan 22 meter sprong. Zijn persoonlijke record staat op 22 meter en 21 centimeter.

De Groot is recordhouder in het polsstokverspringen, een sport die de rest van Nederland kent van zijn Friese naam: fierljeppen. Dat is dus niet polsstokhoogspringen, waarmee Armand Duplantis tijdens de Olympische Spelen nog een wereldrecord sprong. Niet alleen in Friesland wordt met de polsstok vergesprongen. Ook hier gebeurt het, in dorpjes

tussen Utrecht en Gouda, zoals bijvoorbeeld Jaarsveld, Linschoten en Polsbroekerdam. Ook het Zuid-Hollandse Vlist heeft een schans.

Nederland telt circa zeshonderd actieve springers: de ene helft is Fries, de andere helft komt uit het Groene Hart, door de volgers van de sport 'Holland' genoemd. In tegenstelling tot wat u misschien zou verwachten: de Hollanders (met de oranje T-shirts, de Friezen komen in het blauw) zijn de laatste jaren beter, al worden zaterdag alle jeugd-categorieën door Friezen gewonnen, dus zij komen er weer aan.

Eens per jaar wordt 'de tweekamp' gehouden; een wedstrijd tussen Friesland en Holland. De laatste editie wonnen de Hollanders, net als zes van de tien laatste edities. „Zeker bij de senioren zijn de Hollanders de baas”, zegt Gerrit de Boer, die voor Omrop Fryslân gedurende vier uur live verslag doet van het NK.

Jouke Jansma is dan wel Fries, maar als voorzitter van de overkoepelende Nederlandse fierljeppbond vertegenwoordigt hij zowel de Friezen als de Hollanders. Doel van de bond is onder meer 'om het fierljeppen in Nederland te behouden'. De laatste twee decennia ligt het ledenaantal stabiel op zo'n zeshonderd leden. „Dus we sterven zeker niet uit, maar de situatie is wel kwetsbaar.”

Dat heeft vooral te maken met kennisoverdracht: huidige trainers moeten straks worden opgevolgd. Het liefst door de huidige kampioenen, om kennis door te geven en



▲ Veel publiek en spectaculaire acties bij het NK polsstokverspringen in Polsbroekerdam. Onder: recordhouder Jaco de Groot uit Kamerik in actie.



vooral om de jeugd te enthousiasmeren. „Maar die groep is best klein. En als de sport eenmaal verdwijnt, komt-ie nooit meer terug.”

Sinds 2018 heeft de sport de status van Immaterieel Erfgoed Nederland gekregen. Dat komt door het spektakel van de in de stok klimmende springers, de plonzen in het water, de harde landingen in het zand en, vooral ook, de gezelligheid en de ongedwongen sfeer. Veel van de tweeduizend mensen op de tribune lijken elkaar te kennen. Als de wedstrijd even stilligt, wordt een fanfare in de waterbak getrokken om bijvoorbeeld Engelbewaarder te spelen. Een man met wit overhemd en zwarte strik brengt op bestelling drankjes rond. Buiten de polsstok (hij was ooit van hout en nu van carbon) lijkt de tijd haast stil te staan. Zelfs de wedstrijdcommentator doet dit werk al veertig jaar – vandaag overigens voor het laatst.

Springers krijgen geen cent voor hun bravoure betaald. Pure sport, zeggen de liefhebbers, zonder bemoeienis van dure sponsors of andere commerciële partijen. „Veel mensen vinden dat de sport een groter podium verdient”, zegt Gerrit de Boer, de verslaggever voor Omrop Fryslân. „Waarom zou polsstokverspringen minder spectaculair zijn dan olympische sporten als verspringen en polsstokhoogspringen?”

Er is ook een groep die twijfelt, weet De Boer. „Het is van hier”, zegt bijvoorbeeld Wil van den Berg, nog altijd recordhouder met houten stok, een record dat stamt uit 1974. Laat de sport maar blijven zoals het is, oordeelt zij.

Tante

De meeste springers begonnen vanwege een vader, moeder, oom of tante, die de sport al kende. Recordhouder De Groot ging ook ooit met zijn tante mee. Nu zijn de concurrenten zijn vrienden, ze gaan op trainingskamp in Friesland, wisselen kennis uit. Hij is dol het wereldje.

Ooit zijn er wel pogingen ondernomen om de sport te verspreiden, met demonstraties in andere delen van het land, en zelfs in het buitenland. Maar het blijft toch vooral een sport van de Friezen en deze Hollanders. „Laten we de boel eerst maar eens wat robuuster maken”, blikt voorzitter Jansma in de toekomst.

Nu is echter eerst De Groot aan de beurt. Hij begint een aanloop, klimt en klimt, maar belandt in het water. Het wordt niet zijn dag. Erwin Timmerarends uit Bodegraven wint, en bij de vrouwen gaat de winst naar Tessa Kramer, uitkomend voor Vlist. Toch wordt ook om De Groots handtekening gevraagd. Hij is wereldberoemd in een kleine sport.